

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Шосткинський інститут Сумського державного університету
Фармацевтична компанія «Фармак»
Управління освіти Шосткинської міської ради
Виконавчий комітет Шосткинської міської ради

ОСВІТА, НАУКА ТА ВИРОБНИЦТВО: РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ III Всеукраїнської науково-методичної конференції

(Шостка, 19 квітня 2018 року)

Суми
Сумський державний університет
2018

НЕОБХІДНІСТЬ СТАНДАРТИЗАЦІЇ НАЗВ НЕОРГАНІЧНИХ СПОЛУК В НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ ХІМІЇ

Л.Є. Булітко

Хіміко-технологічний коледж імені Івана Кожедуба ШІ СумДУ
bulitkole@gmail.com

Українська хімічна номенклатура побудована згідно з правилами Міжнародної спілки теоретичної і практичної хімії (IUPAC) і розкрита в працях під керівництвом проф. М. Ю. Корнілова, а також представлена в Державному стандарті України "Елементи хімічні, речовини прості. Терміни та визначення основних понять. Умовні позначення" (ДСТУ 2439-94), що діє з 1994 року. Таким чином, вимоги і правила сучасної номенклатури є обов'язковими для використання в хімічній навчально-методичній літературі вже понад 20 років.

Тим не менш, застарілі та русифіковані назви зустрічаються в посібниках для вивчення хімії та фаховій літературі й досі. Наприклад, кольорова вкладка в науково-методичному журналі "Хімія" за січень 2017 року (№1-2, 373-374) ВГ "Основа" містить наступні підписи до фотографій:

"Кристали йодиду свинця" (сучасна номенклатурна назва – плумбум(II) йодид);

"Кристал карбонату натрія" (сучасна номенклатурна назва – натрій карбонат);

"Кристал алюмокалієвих квасців" (правильно українською – галунів).

Отже, основними помилками при утворенні назв неорганічних сполук, що зустрічаються в навчальній та методичній хімічній літературі, є:

- 1) використання назви простої речовини замість назви хімічного елемента,
- 2) неправильний порядок слів (в першу чергу необхідно назвати катіон, а потім аніон);
- 3) застосування назви катіону в родовому відмінку, хоча за правилами номенклатури катіон має бути названий в називному відмінку;
- 4) відсутність вказування валентності для елементів зі змінною валентністю;
- 5) неправильне закінчення при відмінюванні назв;
- 6) калька російськомовних назв.

Назви, утворені з типовими помилками, є зрозумілими для викладачів, які навчалися за старою номенклатурою, але створюють плутанину для учнів і студентів. Так, більшість з тих, хто зараз вивчає хімію, не ідентифікують неорганічні кислоти за їх тривіальними назвами. Крім того, неоднозначність назв потребує додаткової уваги учнів і студентів, розбіжність назв у різних джерелах викликає сумніви та невпевненість, помилкові назви стають поганим прикладом низької грамотності. Це стає проблемою як в процесі вивчення хімії, так і під час підготовки до ЗНО.

Для уникнення помилок в номенклатурних назвах під час впорядкування навчальних і методичних матеріалів необхідно дотримуватися ДСТУ 2439-94 та звертати увагу на правила сучасної української номенклатури, наведені в посібниках для підготовки до ЗНО останніх років.

Використані джерела

1. <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/1267/nomenklatura-neorganichnix-spoluk>
2. В. Т. Яворський. Стандартизація назв хімічних елементів, понять, термінів та визначень хімії - нагальне завдання сьогодення. (http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/34433/1/10_48-53.pdf)
3. Березан О. Хімія. Міні-довідник для підготовки до ЗНО. - Тернопіль: Підручники і посібники, 2017. - с. 58-62.